

SCI-CONF.COM.UA

**INNOVATIONS
AND PROSPECTS
OF WORLD SCIENCE**

**PROCEEDINGS OF XV INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
OCTOBER 12-14, 2022**

**VANCOUVER
2022**

INNOVATIONS AND PROSPECTS OF WORLD SCIENCE

Proceedings of XV International Scientific and Practical Conference

Vancouver, Canada

12-14 October 2022

Vancouver, Canada

2022

UDC 001.1

The 15th International scientific and practical conference “Innovations and prospects of world science” (October 12-14, 2022) Perfect Publishing, Vancouver, Canada. 2022. 454 p.

ISBN 978-1-4879-3794-2

The recommended citation for this publication is:

Ivanov I. Analysis of the phanistic composition of Ukraine // Innovations and prospects of world science. Proceedings of the 15th International scientific and practical conference. Perfect Publishing. Vancouver, Canada. 2022. Pp. 21-27. URL: <https://sci-conf.com.ua/xv-mizhnarodna-naukovo-praktichna-konferentsiya-innovations-and-prospects-of-world-science-12-14-10-2022-vankarver-kanada-arhiv/>.

Editor

Komarytsky M.L.

Ph.D. in Economics, Associate Professor

Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighbouring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

e-mail: vancouver@sci-conf.com.ua

homepage: <https://sci-conf.com.ua/>

©2022 Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua” ®

©2022 Perfect Publishing ®

©2022 Authors of the articles

TABLE OF CONTENTS

AGRICULTURAL SCIENCES

1. *Манюх Н. В.* 11
ОЦІНКА ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ РЕМОНТНИХ ТЕЛИЦЬ
2. *Підбережний В. В.* 17
ОЦІНКА МОЛОЧНОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ ГОЛШТИНСЬКОЇ ПОРОДИ

BIOLOGICAL SCIENCES

3. *Qin Xuanxuan, Samilyk M., Luo Yanghe* 21
THE INFLUENCE OF DIETARY FIBER IN DEFATTED SESAME FLOUR ON KEFIR
4. *Власик М. А.* 28
МЕНІНГОКОКЦЕМІЯ У ДІТЕЙ В УКРАЇНІ

MEDICAL SCIENCES

5. *Malyk N. V., Lavryk V. L., Skoryk V. A.* 31
COVID-19 ASSOCIATED WITH DIABETES MELLITUS: CHARACTERISTICS OF THE COURSE OF THE DISEASE
6. *Бернада В. В., Пацкун М. М.* 34
БІОХІМІЯ ТА ФЕОХРОМАЦЕТОМА
7. *Бондаренко К. В., Колесник В. П., Гончарова Н. М.* 38
АБДОМІНАЛЬНИЙ КОМПАРТМЕНТ-СИНДРОМ У ХВОРИХ НА ГОСТРИЙ ПАНКРЕАТИТ
8. *Вайнагій О. М., Панющик С. С.* 44
ТЕХНІКА ВИКОНАННЯ ЗАДНЬОГО ХІРУРГІЧНОГО ДОСТУПУ ПРИ ОСТЕОСИНТЕЗІ ПЕРЕЛОМІВ СЕРЕДНЬОЇ ТА НИЖНЬОЇ ТРЕТИНИ ДІАФІЗУ ПЛЕЧОВОЇ КІСТКИ
9. *Ефанина В. Е.* 53
ОБЩЕЕ ПОНЯТИЕ И ИЗМЕНЕНИЕ ПОКАЗАТЕЛЯ МСНС АНАЛИЗА КРОВИ. ВЛИЯНИЕ НА ОРГАНИЗМ
10. *Зеленська К. О., Тернопіл Ю. О.* 58
ПРОБЛЕМА ПСИХІЧНИХ ПОРУШЕНЬ ПРИ СИНДРОМІ ПОЛКІСТОЗУ ЯЄЧНИКІВ
11. *Малишев В. В., Чекалов І. В., Баліка А. Ю., Трушкіна К. Ю., П'ятакова А. В.* 61
ЦИНК: КОРИСТЬ, ХАРЧОВІ ДЖЕРЕЛА, ПОБІЧНІ ЕФЕКТИ ПРИ ДЕФІЦИТІ ТА НАДМІРНОМУ СПОЖИВАННІ. ЗНАЧЕННЯ МІКРОЕЛЕМЕНТУ У ЛІКУВАННІ SARS-COV-2
12. *Скритник І. Л., Солдатова О. В.* 66
РІСТ ТА РОЗВИТОК ЩЕЛЕПНИХ КІСТОК У ВІКОВОМУ АСПЕКТІ

PHARMACEUTICAL SCIENCES

13. *Баліцька О. П., Григорук Ю. М., Злагода В. С., Гайдай О. Д., Благуш О. Д.* 70
АНАЛІЗ ПОПИТУ І СПОЖИВАННЯ АНТИГІСТАМІННИХ
ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

TECHNICAL SCIENCES

14. *Карпенко М.* 74
THE APPLYING ACIDS FOR CLEANING POLYSTYRENE
MECHANICAL FILTERS OF REVERSE OSMOSIS SYSTEMS
15. *Курчичук Д., Liashenko O., Prachuk V., Nesteruk I.* 77
DEVELOPMENT OF THE INTERFACE OF THE SOFTWARE FOR
THE EVACUATION OF THE CIVILIAN POPULATION
16. *Бабала Л. В., Саврій С. В., Кондратюк Ю.* 81
ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ТЕРМІНАЛЬНО-
СКЛАДСЬКИМИ КОМПЛЕКСАМИ В ТРАНСПОРТНО-
ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМАХ
17. *Білянська О. С., Василюк А. С.* 86
СИСТЕМА БРОНЮВАННЯ МІСЦЯ НА ПАРКОВЦІ
18. *Доскач Д. Я.* 89
ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДІВ ПОБУДОВИ EVENT SOURCING
СИСТЕМ
19. *Жир С. І., Ходачок Д. О., Буряк А. С.* 96
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НАВАНТАЖЕННЯ ТРАНСПОРТНИХ
ПОТОКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
20. *Левкович Р. Ю.* 101
РОЗРОБКА АСИСТЕНТА ВОДІЯ НА ОСНОВІ ШНМ
21. *Пасічник Р. М., Денисюк О. П.* 108
ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ОЦІНКИ НАДІЙНОСТІ
БРОНЮВАНЬ ГОТЕЛЬНИХ НОМЕРІВ

PHYSICAL AND MATHEMATICAL SCIENCES

22. *Калайда О. Ф.* 113
ДВОСТОРОННІ СИМЕТРИЧНІ ЕКСТРАПОЛЯЦІЙНІ МЕТОДИ
АДАМСА ЧИСЕЛЬНОГО ІНТЕГРУВАННЯ ЗАДАЧІ КОШІ ДЛЯ
НОРМАЛЬНИХ ДИФЕРЕНЦІАЛЬНИХ РІВНЯНЬ
23. *Наземцева Л. В.* 116
ОСНОВИ КОРЕЛЯЦІЙНОГО АНАЛІЗУ
24. *Расулов В. Р., Расулов Р. Я., Маматова М. А., Исмаддинова У. М., Касимов Ф.* 120
КЛАССИФИКАЦИЯ МАТРИЧНЫХ ЭЛЕМЕНТОВ
ДВУХФОТОННЫХ МЕЖЗОННЫХ ОПТИЧЕСКИХ ПЕРЕХОДОВ
В КРИСТАЛЛАХ. УЧЕТ ВКЛАДА ЭФФЕКТА КОГЕРЕНТНОГО
НАСЫЩЕНИЯ

25. *Расулов В. Р., Расулов Р. Я., Маматова М. А., Исмаддинова У. М., Кодиров Нурилло Убайдулло огли* 126
 ТЕОРЕТИЧЕСКОЕ ИССЛЕДОВАНИЕ КОЭФФИЦИЕНТА ДВУХФОТОННОГО ПОГЛОЩЕНИЯ СВЕТА И ЕГО ЛИНЕЙНО-ЦИРКУЛЯРНОГО ДИХРОИЗМА В КРИСТАЛЛАХ. УЧЕТ ВКЛАДА ЭФФЕКТА КОГЕРЕНТНОГО НАСЫЩЕНИЯ

PEDAGOGICAL SCIENCES

26. *Алджанова Айгюнъ Джавид кызы, Гусейнова Зульфия Салим кызы, Дашидамирова Нигяр Магамед кызы* 132
 СИСТЕМА ФАКТОРОВ, ВЛИЯЮЩИХ НА ИНТЕРЕС СТУДЕНТОВ К ИЗУЧЕНИЮ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА
27. *Благодир Л. А.* 138
 ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПОМИЛОК УЧНІВ З МАТЕМАТИКИ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА УСПІШНОГО НАВЧАННЯ
28. *Вейландє Л. В.-В., Столярчук Ю. С.* 146
 ДИДАКТИЧНА ГРА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ
29. *Іваницька Н. А., Копелева К. Г., Олійник О. Ф., Федорченко О. П., Хоменко О. О.* 153
 ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВ АСТРОНОМІЧНИХ ТА ГЕОГРАФІЧНИХ ЗНАТЬ УЧНІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»
30. *Ілляш С. Д., Васильківська І. Б.* 162
 РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
31. *Купіна І. О., Радченя І. В.* 168
 ФОРМУВАННЯ ПРИРОДНИЧО-ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ЗДО У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА І МЕТОДИКИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З ПРИРОДОЮ»
32. *Куцай К. І.* 170
 ГОТОВНІСТЬ ВЧИТЕЛІВ ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ШКІЛ ДО ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ
33. *Любич Т. Я., Вахненко Н. С., Власова Т. Л.* 173
 МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ІНТЕРЕСУ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ
34. *Остюва Т. В., Бабій О. В., Лієнко Л. В.* 177
 НОВИЙ НАПРЯМОК ДІЯЛЬНОСТІ YOUTUBE-КАНАЛУ «HI-MUSIC» В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ
35. *Пак А., Гаврилова А. Д.* 180
 ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ В ШКОЛАХ

36.	<i>Перебийнос В. Б., Пакулин С. Л., Феклистова И. С., Пакулина А. С.</i>	189
	ИНДИВИДУАЛИЗИРОВАННЫЙ ПОДХОД К ПОСТРОЕНИЮ ТРЕНИРОВОЧНОГО ПРОЦЕССА ДЗЮДОИСТОВ-ВETERANОВ	
37.	<i>Серих Л. В.</i>	200
	ВИХОВАНІСТЬ ЯК МЕТА І РЕЗУЛЬТАТ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ У ВЗАЄМОДІІ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	
38.	<i>Снедкова Л. А., Чумакова О., Снедков А. І.</i>	206
	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДО ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ І МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	
39.	<i>Степанюк А. В., Негоденко А. В.</i>	214
	ОСОБЛИВОСТІ КОНСТРУЮВАННЯ ЗМІСТУ БІОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	
40.	<i>Яницька О. Ю., Іванюта О. В.</i>	220
	ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ ВІРТУАЛЬНИХ СЕРЕДОВИЩ	
41.	<i>Яструб О. О.</i>	231
	ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В ПРОЦЕСІ ПРОЄКТНОГО НАВЧАННЯ	
PSYCHOLOGICAL SCIENCES		
42.	<i>Mikhailova O., Vertel A.</i>	239
	THE CONSEQUENCES OF DOMESTIC VIOLENCE FOR A WOMAN'S PERSONALITY	
43.	<i>Verkholantseva I., Vertel A.</i>	244
	ANXIETY PSYCHOLOGICAL FEATURES OF ORPHAN CHILDREN AND ADOLESCENT CHILDREN LEFT WITHOUT THEIR PARENTS' CARE	
44.	<i>Бобровнича М. В., Макаренко Н. М.</i>	248
	ПОКОЛІННЯ X, Y, Z: РЕЛІГІЙНІ ТА КУЛЬТУРНІ ЦІННОСТІ	
45.	<i>Гребниченко М. С., Ткачук Т. Л.</i>	253
	ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙНЯТТЯ У ДІТЕЙ З РАС В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ	
46.	<i>Родін І. Ю.</i>	258
	ОСОБИСТІСНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ПОДОЛАННЯ СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ СИТУАЦІЙ	
SOCIOLOGICAL SCIENCES		
47.	<i>Павленко В. В.</i>	260
	ЗАХИСТ ОБ'ЄКТІВ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В УМОВАХ ВЕДЕННЯ ВІЙНИ	

ВИХОВАНІСТЬ ЯК МЕТА І РЕЗУЛЬТАТ ЕСТЕТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ПІДЛІТКІВ У ВЗАЄМОДІЇ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Сєрих Лариса Володимирівна
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри теорії і методики змісту освіти
Комунальний заклад, Сумський обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти,
Суми, Україна

Анотація: У статті проаналізовано виконано порівняння понять «естетичне виховання» й «естетична вихованість» підлітків у взаємодії закладів загальної середньої та позашкільної освіти. Схарактеризовано параметри, показники естетичної вихованості підлітків: орієнтація на загальнолюдські цінності, гуманізм, загальнокультурна компетентність, відповідальність, креативність, почуття власної гідності, незалежність у судженнях та вчинках, саморозвиток.

Ключові слова: естетичне виховання, підлітки, заклади загальної середньої освіти, заклади позашкільної освіти, взаємодія.

Сучасний стан української освіти, нормативні документи про освіту України, зокрема, концепція «Нова українська школа» провідною метою освітньої системи проголошує «розвиток особистості та забезпечення соціально-педагогічних умов для творчої самореалізації дитини; виховання покоління, здатного ефективно працювати й навчатися протягом усього життя. Тому й виникає суттєва необхідність спрямування педагогічних зусиль на творчій самореалізації сутнісних сил особистості – її мотивів, здібностей, практичних умінь, життєвих цінностей, здатності постійно створювати особистісно й соціально значимі продукти діяльності, які, безумовно, ефективно створюватимуться у взаємодії закладів загальної середньої та

позашкільної освіти в естетичному вихованні дітей та учнівської молоді (Сєрих, 2022, с. 4).

Для того щоб визначити поняття «естетичне виховання» у взаємодії закладів освіти як педагогічну проблему «треба відповісти на запитання: Що? Для чого? Як?

Процес естетичного виховання, що підпорядковується меті формування естетичного ставлення до мистецтва і дійсності.

Естетичне виховання як процесуальне явище, розкриваючись у часі, визначається такими дидактичними принципами: цілеспрямованість, систематичність, комплексність, діалектичність, варіативність.

Естетичне виховання здійснюється через вплив на свідомість і почуття об'єкта виховання через педагогічно організовану естетичну діяльність, компонентом якої є художньо-творча діяльність дитини» (Сєрих, 2020 а, с. 88).

Естетичне виховання розглядаємо «як виховання естетичного ставлення до світу; засвоєння естетичних цінностей; соціально-виховний комплекс; цілеспрямований процес формування естетичного сприйняття й оцінки навколишньої дійсності; стадіальний процес, що враховує вікові особливості сприйняття естетичного; формування естетичного відношення як глобального поняття, що включає в себе космопланетарні й індивідуальні людські цінності» (Сєрих, 2020 а, с. 92).

Поряд із поняттям «естетичне виховання» постає визначення показника поняття «вихованість», тобто те, що хочемо отримати у результаті цілеспрямованого естетичного виховання.

Як показує досвід, у кожній виховній інституції: сім'я, школа, позашкільний заклад, дитяча організація прагнемо до того, щоб не тільки надати підліткам освіту, а й щоб у тій чи іншій мірі виховати їх. Природно виникає питання: які основні параметри того, що ми називаємо вихованістю? По-різному можна відповісти. По-різному на нього відповідають і батьки, і педагоги, і науковці, але однакових відповідей немає. Так, можливо, і не потрібен він – цей єдиний стандартний набір тих властивостей і якостей,

формування яких мають бути спрямовані зусилля сім'ї, різних освітніх і виховних інституцій. Звичайно, існували та існують різні «набори» таких «властивостей та якостей» з урахуванням особливостей контингенту дітей та підлітків, тих завдань у сфері виховання, які стоять перед закладами загальної середньої та позашкільної освіти як освітніми й виховними установами.

Ми припустили, що такі параметри вихованості мають існувати й, орієнтуючись на них кожна сучасна школа має будувати власну модель виховної системи. Основними такими параметрами особистісного розвитку підлітків з естетичного виховання, на наш погляд, є: *орієнтація їх на загальнолюдські цінності, гуманізм, загальнокультурна компетентність, відповідальність, креативність, почуття власної гідності, незалежність у судженнях та вчинках, саморозвиток.*

Загальнолюдські цінності є основою для ціннісного підходу підлітків і виховання на цінностях має відбуватися з раннього віку незалежно від їх національності, установок в сім'ї, в компаніях, об'єднаннях, віросповідання. Дитина – насамперед житель планети Земля, яка виходить дедалі усвідомлення світового й космічного простору. Водночас, дитина є частиною світової спільноти, громадянином своєї країни, здобувачем освіти свого закладу загальної середньої та позашкільної освіти. *Ступінь освоєння школярами загальнолюдських цінностей* і є, на наш погляд, найважливішим показником їхньої вихованості, зокрема естетичної вихованості (Серих, 2015).

Найважливішим показником естетичної вихованості підлітків є їх *гуманізм*, добре ставлення до однолітків, молодших школярів, обслуговуючого персоналу закладу, до живої природи, навколишнього світу. Багато підлітків готові поділитися, втішити, допомогти, співчувати, але не всі. Щоб гуманізм став показником вихованості всім (чи, більшості) дітей, необхідно цілеспрямовано прищеплювати його та розвивати як рису особистості.

Найважливішим показником естетичної вихованості підлітків (а сучасних умовах особливо) є його *загальнокультурна компетентність*, що розглядається як його особистісна властивість. Культурними не народжуються, ними стають

під впливом зовнішніх факторів: сім'ї, близьких, педагогів, старших друзів, у процесі спілкування, взаємодії, м'якого, ненав'язливого впливу на їх судження й поведінку. Виражається загальнокультурна компетентність у поважному ставленні до людей, в манері розмови, в умінні вислуховувати співрозмовника, у терплячості у спілкуванні, в прагненні зрозуміти іншого, поспівчувати йому тощо. Виходячи з цього, слід указати, «що у формуванні загальнокультурної компетентності підлітка важливість є мистецтво. Мистецтво впливає на особистість, певною мірою естетично виховуючи та удосконалюючи її, а особистість знаходить в мистецтві задоволення широкого діапазону важливих для неї естетичних потреб і підтримує певну емоційну та моральну стійкість. Своєю чергою, мистецтво сприяє входженню людини у світ краси, стає для неї важливим орієнтиром, її духовними й естетичними судженнями щодо певних пізнавальних, культурних, естетичних цінностей» (Серих, 2020, с. 48).

Наступною значущою рисою підлітка є його *креативність* (спроможність до творчості). Розвиваючи у підлітків старанність, відповідальність, акуратність тощо, маємо пам'ятати, що дитина – не робот, не автомат і виконавець обов'язкових для виконання вправ і завдань, а й фантазер, творець, творець нового. У різних підлітків їхні творчі здібності проявляється по-різному і насамперед у процесі реалізації їх фантазій. Іноді ці спроби виявляються вдалимими, тоді дитина почувається творцем, іноді – ні, тоді вона пробує себе в чомусь іншому і намагається досягти успіху, внісши в нього щось своє, нове. Важливо розвивати творчі засади, генетично закладені в кожній дитині, бо вони можуть стати вибором майбутньої професії, або життєвим хобі підлітків.

Найбільш придатною на сьогодні і в найближчій перспективі «навчально-виховною технологією, яка забезпечує естетичне виховання підлітків, можна вважати технологію інтегрованої мистецької освіти. Це пояснюється рядом взаємопов'язаних причин. По-перше, ця технологія, будучи інноваційним педагогічним феноменом, увібрала й розвинула найважливіші ідеї й процесуальні надбання вітчизняної й зарубіжної педагогіки – проблемного, проектного, інтерактивного навчання й виховання, навчання як дослідження,

навчання-співпраці тощо. По-друге, ця технологія потужно підвищує мотивацію до самостійної творчої праці, спроможність учня успішно корегувати й оцінювати її перебіг, результати, оскільки її мета сконцентрована на створенні значимого для школяра освітнього продукту. По-третє, у системі інтегрованої мистецької освіти учні поступово освоюють весь комплекс методів і механізмів творчої діяльності; способи пошукової та креативної діалогової взаємодії, що підвищує їх уміння вчитися, мотивацію на успіх сьогодні, у майбутній професійній праці (Серих, 2016, с. 6)

Підлітки дуже різні: один пише вірші, розповідає написані ним казки; інший добирається до внутрішньої сутності своїх іграшок; третій шукає власні оригінальні шляхи вирішення поставленої задачі; четвертий збирає навколо себе малюків і самозабутньо розважає їх. Адже, серед основних властивостей особистості, що розвивається, мають бути й властивості *вільного спілкування, свободи й незалежності в судженнях, думках, вчинках, творчості*. Від природи дитина з перших кроків життя схильна до самостійності і намагається утвердити себе, свою незалежність серед інших людей (і не лише однолітків). Але, щоденно «виховуючи» його, позбавляємо незалежності, свободи, самостійності. Самостійна, вільна від незліченних заборон дитина зовсім не повинна перетворюватися на дитину неслухняну. Свобода має бути у межах дозволеного. Вона має виступати у тандемі з відповідальністю не лише за себе, свої вчинки, а й із відповідальністю за свій колектив, заклад, малу батьківщину.

Відповідальність як риса особистості також є показником вихованості, особливо у поєднанні зі свободою. Людина має бути відповідальною за свої слова, за свої вчинки, за доручену справу, за все те, що від неї залежить. Відповідальність також формуємо з дитинства, через ознайомлення дитини з її обов'язками, аналіз відповідних ситуацій у житті інших людей, аналіз та оцінку досягнутих нею у загальній справі особистих результатів.

Показником вихованості особистості, що розвивається, є її *саморозвиток*, що включає самопізнання, самооцінку, самопроєктування і самореалізацію. Власне, коли ми характеризуємо особистість як суб'єкт виховання, ми маємо на

увазі її функції по відношенню не лише до інших, але й до самого себе. Адже стати особистістю та розвиватися як особистість можна (і потрібно) не тільки під впливом інших людей (батьків, педагогів, однолітків) або під впливом зовнішніх впливів, а й у результаті власних цілеспрямованих зусиль, пов'язаних із пізнанням себе, із самооцінкою на основі такого пізнання, проектування своєї освіти, себе та свого майбутнього, власних зусиль щодо реалізації «самопроектів», тобто самореалізації.

Ми навели характеристики особистісних якостей, які, на наш погляд, мають бути в основі загальної мети, на реалізацію якої має бути спрямоване естетичне виховання як цілеспрямований процес.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. *Загальнокультурна компетентність – основа освітньої траєкторії висококультурного фахівця.* (2020). Навч. -метод. посібник / укл. Л. В. Серих. Суми: НІКО.
2. *Організація освітнього процесу мистецької освітньої галузі в 5 класі Нової української школи* (2022): методичний посібник / за заг. ред. Л. В. Серих; КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти, кафедра теорії і методики змісту освіти. Суми: НВВ КЗСОІППО.
3. Серих Л. В. (2020 а). *Естетичне виховання: освітній простір:* монографія. Суми: НВВ КЗ СОІППО.
4. Серих Л. В. (2015). *Взаємодія загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладів в естетичному вихованні підлітків:* монографія. Суми: НІКО.
5. Серих Л. В. (2016). *Естетичне виховання: середовищний підхід: навчально-методичний посібник.* Київ-Суми: НІКО.